

Granulaten in de bieten: noodzakelijk?

In de praktijk worden, met name op de noordoostelijke zandgronden, weer granulaatstrooiers op de zaaimachines geplaatst en granulaten ingeslagen. Het is zeer de vraag of dit noodzakelijk en uiteindelijk rendabel is.

Het verschijnsel van wortelverbruining en slecht groeiende bieten wordt de laatste jaren regelmatig in het voorjaar gezien. Menig teler vraagt zich dan af of het uiteindelijk wel goed komt met zijn bieten. Het compensatievermogen van de bieten is echter groot en de uiteindelijke schade blijkt na het rooien mee te vallen. Weet de teler eigenlijk wel wat de oorzaak is van de slecht groeiende bieten? Het IRS doet samen met HLB en PPO-agv onderzoek naar de oorzaak van deze voorjaarsproblemen. Het onderzoek is nog niet afgerond, maar een ding is duidelijk: de oorzaken zijn divers!

pH en structuur

Op een aantal percelen is een slechte pH (<4,0) de verklaring, soms zijn een dunne bouwvoor en een slechte structuur de oorzaak en niets anders dan dat.

Wortelbrand

Op bietenpercelen met een onregelmatige gewasstand werd regelmatig wortelbrand door rhizoctonia en/of aphanomyces geconstateerd. Wortelbrand door rhizoctonia is deels te voorkomen door geen waardplanten van rhizoctonia (mais, gras, lelie) voor de bieten te telen en daar waar het kan een bladrammenas als tussen- of braakgewas te zaaien.

Cyste- en knobbelaaltjes

Op een enkel perceel zijn hoge aantallen bietencyste-aaltjes gevonden bij een slechte gewasstand en op enkele percelen wortelknobbelaaltjes. Daarbij kwam ook nog eens wortelbrand en/of een lage pH voor. Een granulaat inzetten tegen bietencyste-aaltjes is nog nooit rendabel geweest, zo blijkt uit de vele proefveldgegevens van het IRS. Wortelknobbelaaltjes veroorzaken alleen bij hoge aantallen problemen in de bieten, en dat is mede afhankelijk van de voorvrucht. Met een graan als voorvrucht zijn de dichtheden bij voorbaat verwaarloosbaar. Aardappelen kunnen hoge dichtheden nalaten, maar ook hier geldt dat het compensatievermogen van

de biet niet moet worden onderschat. Een granulaat is zelden rendabel tegen wortelknobbelaaltjes.

Wortellesieaaltjes

Op veel percelen werden verschillende soorten wortellesieaaltjes aangetroffen, soms in hoge aantallen. Van pratylenchus is echter nog nooit schade aangetoond in de bieten, ook niet bij hoge aantallen. Wat men ook beweert: een granulaat toepassen om schade door pratylenchus in de bieten te voorkomen, is nooit rendabel.

Vrijlevende aaltjes

Op veel percelen werden verschillende soorten vrijlevende aaltjes aangetroffen. De huidige kennis leert ons dat een toepassing van een granulaat zinvol is als er meer dan 150 trichodoriden in een grondmonster worden aangetroffen. De meeste kennis en ervaring hebben we met *Paratrichodorus teres*, een aaltje dat veel in de Wieringmeer en in Flevoland voorkomt en met *Trichodorus primitivus* op zavelgronden in Groningen en Friesland. Op de zandgronden hebben we meer te maken met *Paratrichodorus pachydermis*.

Dit aaltje is minder beweeglijk in de bodem en daarom minder schadelijk dan *P. teres*. Ook andere trichodoriden komen voor. Bij aantallen lager dan 150 is een granulaattoepassing niet rendabel!

Waardplanten

Vrijlevende aaltjes hebben veel waardplanten en van *P. pachydermis* is nog niet alles bekend. Granen en grassen zijn goede waardplanten voor vrijlevende aaltjes en moeten dus ook uit dit oogpunt voor de bieten worden vermeden.

Grondmonsteronderzoek geeft inzicht!

Heeft u het vermoeden dat vrijlevende aaltjes op uw geplande bietenperceel in grote aantallen voorkomen, laat dan nu nog een monster nemen om dit te staven.

Milieu

Temik en Vydate zijn beide effectief tegen vrijlevende aaltjes. Temik is echter niet op alle grondsoorten toegelaten, let dus goed op het etiket. Daarbij komt dat Temik kans geeft op fytoxiciteit. Beide granulaten hebben echter een hoge milieubelasting en het is ook daarom niet

Een wisselende gewasstand kan verschillende oorzaken hebben. Onderzoek eerst de oorzaak en neem daarna passende maatregelen.

Gewasbescherming in 2004

Bij deze uitgave vindt u de nieuwe gewasbeschermingsboodschap voor 2004. Ten opzichte van 2003 zijn enkele veranderingen doorgevoerd. In dit artikel wordt kort ingegaan op deze wijzigingen.

gewenst om deze middelen onnodig in te zetten. Onnodig gebruik kan er toe leiden dat de toelating wordt ingetrokken. Dat zou zonde zijn, want bij bepaalde combinaties van aaltjes kan de teler niet met het bouwplan sturen en is de inzet van een granulaat rendabel. Hoe u met uw bouwplan aaltjes kunt beheersen kunt vinden op www.kennisakker.nl, onder advies vindt u 'Digitaal'.

Wees kritisch!

Een slecht groeiend gewas in het voorjaar is dikwijls te wijten aan een combinatie van factoren, zoals matige pH, wortelbrand en vrijlevende aaltjes. Een granulaat is dan niet rendabel. Zoek de oorzaak van de problemen op het perceel en pas de beheersingsstrategie aan. De pH is te corrigeren door bekalken. Ziekten en plagen zijn deels te ondervangen door een gezond bouwplan. Niet te vroeg zaaien (niet voor half maart) vangt een deel van de problemen door vrijlevende aaltjes op. Grondmonsteronderzoek op aaltjes helpt bij uw beheersingsstrategie. Teler: ken uw grond en wees kritisch!

Krijgt u toch te maken met problemen door vrijlevende aaltjes, dan kunt u dat bij onderstaande onderzoekers of via IRS, afdeling diagnostiek, melden.

**Hans Schneider (IRS);
Leendert Molendijk (PPO-agv) en
Roland Velema (HLB)**

Bestrijding insecten

De grootste verandering bij de bestrijding van insecten vindt in de loop van dit jaar plaats. Condor moet vóór 24 juli 2004 opgebruikt zijn. Met het verdwijnen van Condor is de laatste parathion uit Nederland verdwenen. De consequentie daarvan is dat u meer afhankelijk bent van Gaucho voor de bestrijding van insecten. Het grootste gevolg heeft het verdwijnen van Condor echter voor de bestrijding van emelten in het najaar. Hiervoor is geen enkel middel meer beschikbaar.

Bos- en veldmuizen beschermd

In de Flora- en faunawet zijn bos- en veldmuizen beschermde diersoorten en mogen zonder vrijstelling of ontheffing niet bestreden worden. Bos- en veldmuizen kunnen niet gekiemde suikerbietenzaden openbreken en aanvreten. Schade treedt vooral op bij vroege zaai, trage kieming en op perceelgedeelten met een ondiepe zaai of een grof zaai-bed. Op het moment van samenstellen van de voorlichtingsboodschap voor 2004 was er, zover ons bekend, slechts één provincie (Flevoland) waar een vrijstelling is verleend voor het bestrijden van bos- en veldmuizen. In sommige provincies zijn de faunabeheereenheden bezig met een faunabeheerplan. Zolang de faunabeheereenheden nog geen collectieve ontheffing hebben aangevraagd, kan een teler dit individueel doen bij de desbetreffende provincie. Houd echter rekening met een termijn tussen aanvraag en beantwoording van vier weken.

Voor de actuele stand van zaken met betrekking tot vrijstellingen en/of collectieve ontheffingen, verwijzen we u naar nieuwsberichten op www.irs.nl.

In Flevoland en bij individuele ontheffingen kan bestrijding plaatsvinden met Finito-veldmuiskorrels. Let op: lees het etiket over de wijze waarop deze korrels toegepast moeten worden.

Wanneer u muizenschade verwacht, kunt u het beste alternatief voer aanbieden door bij of na het zaaien bij-

voorbeeld tevoren verhitte zaden (om kieming te voorkomen) breedwerpig over het perceel te strooien. Door reeds vóór het zaaien alternatief voer pleksgevijs uit te leggen, is het mogelijk op tijd zicht te krijgen op de aanwezigheid van bosmuizen. Bovendien leren de muizen de voerplaatsen te vinden.

Bestrijding bladschimmels

Voor de bestrijding van cercospora, maar ook van ramularia, roest en meeldauw is nu Score 250 EC toegelaten. Dit product moet voor een optimale bestrijding bij beginnende aantasting door cercospora ingezet worden volgens de eerste drempel van de waarschuwingdienst.

Aaltjes

Voor bestrijding van aaltjes is in de praktijk een hernieuwde belangstelling voor de toepassing van granulaten. Om onnodig granulaatgebruik te voorkomen, wordt in de nieuwe voorlichtingsboodschap aangegeven wanneer een behandeling rendabel is en vooral ook wanneer niet.

Onkruidbestrijding

Bij de onkruidbestrijding kan nu ook Centium 360CS ingezet worden als bodemherbicide bij het zaaien. Bij voldoende vocht is dit product erg sterk ter bestrijding van onder andere hondspeterselie, kleeftkruid, bingelkruid en varkensgras. Er is geen werking op kamille. Voor de bestrijding daarvan mengen met Goltix, niet met Pyramin. Wees met Centium voorzichtig bij overlappingsen; een dubbele dosering kan leiden tot witverkleuring en plantwagval.

Jan Wevers en Jurgen Maassen